

AEX	AMX	DOW JONES	S&P 500	NIKKEI	EURO	EURIBOR (3 mnd)	OLIE (Brent, vat)	RENTE (10 Jaar)	GOUD (troy)
627,00 -0,66%	844,48 -0,12%	29.210,85 -0,10%	3.577,03 -0,33%	26.237,42 -0,60%	0,9712 \$ +0,06%	1,3630 +1,72%	93,27 \$ +0,93%	2,6610	1.674,88 \$ +0,10%
11:00 t.o.v. slotkoers	11:00 t.o.v. slotkoers				11:00 t.o.v. slotkoers		11:00 t.o.v. slotkoers		

moet oppakken en voor een telefoonnummer moeten zorgen waar dode vogels kunnen worden gemeld. Foto: De vogelgriep is bijzonder schadelijk geweest voor beschermde zeevogelsoorten zoals de jan-van-gent, hier op het eiland Rouzic voor de kust van West-Frankrijk. beeld AFP, Fred Tanneau

Rabo soepeler met leningen vanwege stikstofcrisis

Remkes vraagt om matiging toon in debat

● Redactie politiek

DEN HAAG. Stikstofbemiddelaar Remkes roept de Tweede Kamer op om het debat over de stikstofaanpak „op rustige toon” te voeren. De Rabobank neemt bij leningen aan agrariërs vanwege de transitie naar duurzame bedrijfsvoering genoeg met minder rendement.

„Voer het debat op rustige toon en niet in welke richting dan ook op denigrerende toon.” „Neem bevolkingsgroepen ook serieus.” „Wor-den doen ertoe.” Dat benadrukte oud-bestuurder Johan Remkes woensdag in de Tweede Kamer aan het eind van een rondetafelgesprek met landbouwwoordvoerders van de fracties. Uit de gesprekken die hij de afgelopen periode voerde met landbouw- en natuurorganisaties over de stikstofaanpak, is hem gebleken dat „de toonzetting van belang is”.

Remkes werd gevraagd als ‘gespreksleider’ op te treden nadat onder boeren grote onrust was ontstaan over de manier waarop het kabinet de komende jaren de stikstofuitstoot fors wil terugdringen. Vorige week presenteerde hij zijn

eindverslag,

Het kabinet komt naar verwachting eind deze week met een reactie op het advies. De kern van Remkes’ advies is dat de veel besproken doelstelling om de stikstofuitstoot in 2030 te hebben gehalveerd, blijft staan. Maar hij bepleit wel ruimte

voor maatwerk op plekken waar dat doel niet haalbaar blijkt te zijn. Verder dringt Remkes aan op haast met de aanpak van 500 tot 600 zogenoemde piekbelasters, bedrijven die veel stikstof uitstoten in de buurt van kwetsbare natuurgebieden.

Rabobank

Om een steentje bij te dragen in de stikstofcrisis neemt de Rabobank bij leningen in de agrarische sector „genoegen met een beperkt rendement.” Dat zei directielid Kirsten Konst woensdag bij een persbrie-fing van de bank. „Boeren kunnen in de tijd die ze nodig hebben voor de transitie van hun bedrijf gebruik-maken van diverse leningen.” Hierbij haalt de bank dus minder opbreng-sten uit de sector.

Concreet vindt de bank 7 procent rendement op zo’n lening voldoende, „terwijl ons doel uitgaat van 8 procent”, zegt Konst. Bij andere ban-ken is 10 tot 12 procent gebruikelijk. Hoeveel geld de bank dan precies minder ophaalt om de stikstofcrisis op te lossen is niet zo makkelijk te zeggen, stelt Konst.

De bank weegt bij aanvragen voor agrarische leningen nu al natuur-plannen in de regio mee.

Rabobank neemt genoeg met rendement van 7 procent op lening

KWESTIE

Nu het stookseizoen is aangebroken willen we de warmte zo veel mogelijk binnenhouden. Ik zoek daar-om een oplossing die de juiste balans vormt tussen ventileren en een gezond binnenklimaat.

Wat zijn de opties als ik de warmte wil binnenhouden én wil ventileren?

● Jan Zijderveld

Voor de één kan een gezond binnenklimaat heel anders worden ervaren dan voor een ander. Dat kan te maken hebben met een allergie, astma of hoog gevoeligheid. Er zijn mensen die bewust niet kiezen voor bepaalde soorten vloerbedekking, omdat ze het daarvan benauwd krijgen. Een ander kan om dezelfde reden weer niet tegen huisdieren. Geuren en gassen die vrijkomen bij roken, koken, haardvuur, lijmlucht in vloerbedekking, verf en schoonmaakmiddelen, kunnen mensen last bezorgen.

Dan is er ook nog fijnstof, een verzamelaar voor stofdeeltjes in de lucht, als gevolg van verkeer, verbrandingsgassen van de industrie en verwarming van gebouwen. De gemiddelde Nederlander wordt in gebouwen in 90 procent van de gevallen blootgesteld aan fijnstof, vooral in woningen. Bij koken, vooral op gas, stijgt de hoeveelheid fijnstof nog eens extra. Fijnstof wordt onderverdeeld in

categorieën variërend van 0 tot 500. De specificaties van luchtreinigers geven dit aan met een waarde, bijvoorbeeld reiniging van fijnstof van PM_{2,5} en PM₁₀. Dit zijn deeltjes van 2,5 tot 10 duizendste millimeter. Hoe lager de laagste waarde is, hoe beter de filtering.

De coronacrisis heeft de belangstelling voor een gezond binnenklimaat vergroot. De meeste besmettingen vinden binnen plaats en dan met name in ruimtes waar de lucht niet voldoende wordt verversd en gezuiverd. Scholen hebben inmiddels massaal geïnvesteerd in CO₂-meters. De CO₂-niveaus in de buitenlucht liggen gemiddeld rond de 400 ppm. Oftewel: 400 deeltjes

Een Nederlander komt in gebouwen in 90 procent van de gevallen in aanraking met aan fijnstof

CO₂ op een miljoen deeltjes lucht.

Als de gemeten waarde binnen minder is dan 800 ppm wordt dat gezien als een binnenklimaat waarin mensen nog goed kunnen functioneren. Gaat de waarde richting 1200 tot 1400, dan treedt er concentratieverlies op en is het tijd om te ventileren. Daarboven is het code rood en kan je maar beter buiten een frisse neus gaan halen. In veel oudere (te)huizen, scholen en kantoren is de aanvoer van buitenlucht niet in orde, of het ventilatiesysteem voldoet niet. Het kan zelfs voorkomen dat virusdeeltjes worden rondgepompt of zich ophopen. Het aanbrengen of vervangen van een ventilatiesysteem is vaak een kostbare en tijdrovende klus.

Een snelle oplossing is een verplaatsbare luchtreiniger die voorzien is van sensoren en een CO₂-meter. Een voorbeeld van een luchtreiniger die dit doet is nonVirair. Dit apparaat is voorzien van diverse filters met geurfilter-technologie. De plasmacel zorgt voor het doden van virusdeeltjes. Stofdeeltjes van 0,3 micrometer

of meer worden afgevangen. Een goed zichtbare verlichte ring op het apparaat geeft in groen, oranje of rood aan hoe het met de luchtkwaliteit gesteld is. De CO₂-waarden kunnen op het display worden afgelezen. Met een luchtreiniger kan energie worden bespaard, omdat de lucht continu gezuiverd en ontgeurd wordt en met een kleur wordt aangegeven wanneer het echt nodig is om te ventileren.

De auteur is energieadviseur.

Een leraar zet de ramen open om het lokaal te ventileren. beeld ANP, Robin van Lonkhuijsen

Heeft u een kwestie voor onze specialisten? Mail naar kwestie@rd.nl. De redactie maakt een selectie. rd.nl/kwestie